

Iz hvalečnosti, da se jih tako karakterizira, še sami razširjajo prav tisto literaturo! Kaj takega more storiti le učitelj pretrani idealist, ki dela samo za druge, nase in na svoj stan pa pri tem pozablja.

Naš stan ima že od vsega početka dokaj trdo borbo za svoj ugled. Kot vzgojitelj ga moramo imeti in zato si ga skušamo priboriti. Vsaka literatura ima tudi svoj poseben namen. In naši literaturi, zlasti tisti, ki jo izdajajo razne književne družbe, je brez dvoma namen vzgajati široke plasti našega naroda in jih izobraževati. Torej obenem tudi pospeševati poklicno delo učiteljstva kolikor toliko. Toda s takimi učiteljskimi karakterji, kakor jih srečavamo zlasti zadnja leta v naši literaturi, se učiteljstvu med maso ugled le ponižuje. Zavedajmo se, da priprosti in tudi povprečni človek napravi iz karakterja tip, ki ga posploši na ves stan. Zato ne pravi: „taka je bila Olga“, ampak „take so naše učiteljice“.

Ker je pisec članka dokaj konkreten, hočemo biti tudi mi. Organizacija in delovanje Mohorjeve družbe sloni na duhovščini. Cankarjeva na voditeljih delavstva in Vodnikove pa z večine na učiteljstvu. Ali si zamorete misliti, da bi pri Mohorjevi družbi pasirala knjiga, kjer bi se v podobnih „karakterjih“ sramotila duhovščina, kakor se sramoti učiteljstvo v Vodnikovi? Ali bi Cankarjeva družba izdala knjigo, v kateri igra delavec tako žalostno vlogo, kakor jo igra učiteljstvo v Vodnikovi? Zato je imel prav tov. Haberman, da je omenil le izdajanje Vodnikove družbe. Če nas neprijatelj sramoti, je razumljivo. Če me pa takozvani prijatelj valja v blatu, se mu bom pa lepo zahvalil za njegovo naklonjenost.

Pa še nekaj!

Konsekvenec napram tej družbi kljub vsem tem dejstvom nismo izvajali in jih tudi še ne mislimo. „Vsaka stvar ima pa svoj konec in nihče nas ne more siliti, da bi poljubljali knuto, ki nas tepe,“ kakor prav pravi Haberman.

Kdor izreka kritiko nad učiteljstvom, naj vpraša prvo sebe, kaj je že sam storil za izboljšanje; morda mu je ljubše, da je učitelj tak kakršen je, ker ga je lažje izkoristiti.

S sodbo učiteljstva, sodijo nosilci družbe v veliki meri — sebe!

— Stanovanje in kurivp za učiteljstvo. Šolskopravni odsek pov. UJU je sklenil na svoji seji opozoriti učiteljstvo naj se ne prenašajo z izvajanjem novega šolskega zakona z ozirom na stanarino in drva ter naj počaka navodil oblasti in se le po njih ravna, da se izognemo nepotrebnega nesoglasja med šolo in ljudstvom, vsled katerega bi trpel naš stan kakor tudi šola. Poverjeničstvo je zaprosilo, da se izda o izvajanju tega posebnega pravilnika.

— Ureditev krajevnih šolskih odborov po novem zakonu o narodnih šolah. V »Službenih Novinah« br. 289. — C. XIX. z dne 9. decembra 1929. je izšel novi zakon o narodnih šolah. §§ 123. do 134. tega zakona vsebujejo določbe o ureditvi in poslovanju novih krajevnih šolskih odborov, ki morajo biti v smislu § 160. cit. zakona urejeni v smislu tega zakona najkasneje v dveh mesecih potem, ko stopi ta zakon v veljavo, t. j. do 9. februarja 1930. V zvezi s to določbo je tudi predpis § 165. cit. zakona. Kraljevska banska uprava je izdala odlok, da se brez odloga vse potrebno odredi, da se vsi krajevni šolski odbori po predpisu § 123. cit. zakona pravočasno uredijo najkasneje dne 10. februarja t. l. Pri izvajanju tega naloga je upoštevati naslednja navodila: Krajevni šolski odbor, kakor ga določa § 123., velja za podeželske krajevske šolske odbore in za šolske odbore v mestih, ki štejejo manj kakor 30.000 prebivalcev; za mesta z več kot 30.000 prebivalci velja predpis § 124. Manjša mesta (trgi) tvorijo s podeželskimi občinami, ki so event. vsolane v mestni šolski okoliš, skupen krajevni šolski odbor, a vanj vstopa »najstarejši po činu«, t. j. načelnik (predstojnik) občine, ki je najvažnejša. Poleg tega so člani po položaju (virilisti) še upravitelj narodne in upravitelj meščanske šole (ako je ta v kraju), in sicer zopet pri več šolah v kraju »najstarejši po činu (za kar moramo smatrati upravitelja najviše organizovane šole v kraju)« in občinski rajonski zdravnik (mestni fizik, distriktni zdravnik za dotično občino). Pet uglednih oseb naših državljanov tvori s prvimi štirimi krajevnimi šolski odbor šolske občine po tem §. Pet »voljenih« članov voli občinski odbor dotične upravne občine, ako je vsolana le ena občina, oziroma občinski odbori vsolanih upravnih občin vsak zase, ako jih je več. Vendar je število voljenih članov omejeno na pet; zato bo treba, ako je več občin ko pet, določiti, katere občine so upravičene do te volitve, za kar bo najpravičnejše merilo ključ, po katerem se bo delila vsota prispevkov na posamezne upravne občine za dotično šolsko občino. Ni pa izključeno, da bi se smela voliti v krajevni šolski odbor oseba, ki ne prebiva v upravni občini, ki sama ne voli člana. — Zakon ne predpisuje kvalifikacije za člana, ki se sme voliti, nego je v njem le želja, izražena z namenom, da bi prišli v krajevni šolski odbor možje, ki jim je na srcu šola in prosveta; samo po sebi umljivo pa je, i ako zakon tega ne poudarja, da morajo imeti aktivno in pasivno volilno pravico. Predsednika v njegovi odsotnosti zamenjuje šolski upravitelj, ki je tudi odborov poslovodja razen v primeru § 125.; ako pa je predsednik upravitelj sam, si sam določa namestnika, ki predseduje sejam, kadar je predsednik — upravitelj odsoten. Ni pa tudi predsednikov namestnik v občini (gl. § 125. posl. odst.).

— Likvidiranje učiteljskih prvostopnih sodišč. Ministrstvo prosvete je izdalo naslednjo odredbo. — Z novim zakonom o narodnih šolah so ukinjena učiteljska prvostopna sodišča (disciplinski senati, oblastna šolska disciplinska poverjeničstva) in disciplinska oblast z omejitvami v al. 1. § 89. omenjenega zakona je prenešana na ministrstvo prosvete. — Ker je novi zakon o narodnih šolah stopil v veljavo 9. decembra 1929. in so izgubili s tem dnev v vsej kraljevini veljavo vsi dosedanja zakoni, zakonske naredbe, odredbe in da bi se prilagodil disciplinski postopek zaradi učiteljskih prestopkov, novemu zakonu o narodnih šolah, se postopa odslej sledeče: 1. Vsi oni disciplinski prestopki, zaradi katerih do dneva objavljenja novega zakona t. j. do 9. decembra 1929. je izrečena disciplinska obsodba v prvi stopnji se morejo, v kolikor je proti njim vložena pritožba, dostaviti ministrstvu za odbor četvorice zaradi končne razsodbe. 2. One disciplinske zadeve, zaradi katerih je disciplinsko postopanje že načeto, ni pa še izrečena disciplinska obsodba v prvi stopnji, se pa morajo z vsemi odnosnimi akti vred dostaviti ministrstvu prosvete v kolikor niso za nje kompetentni organi omenjeni v al. 1. § 89. zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.

— Trgovsko in obrtno-nadaljevalne šole. Ker so tangirane z uredbo ministrstva trgovine in industrije, ki jo prinašamo na drugem mestu tudi te šole in učiteljstvo, ki poučuje na njih, opozarjamo posebej na to uredbo vse prizadete tovariše ter smo jo ponatisnili v celoti, da se seznanijo z njo.

— Pravilnik za zidanje šol. Po novem šolskem zakonu je predviden tudi pravilnik za zidanje šol po enotnih predpisih. Da se učiteljstvo, ki so mu znani dosedanja predpisi za zidanje šol, seznanijo tudi s predpisi, ki so bili v veljavi v bivši Srbiji. Objavljamo pravilnik, ki je bil tamkaj v veljavi. Poverjeničstvo je pripravljeno sprejeti vse tozadevne nasvete iz prakse učiteljstva ter jih predložiti na merodajna mesta.

— Kmetijski zimski tečaji na osnovnih šolah. Prosvetni minister je izdal odlok O. N. br. 90.777 z dne 28. novembra 1929., s katerim je dovoljeno, da se smejo vršiti na osnovnih šolah zimski kmetijski tečaji in to samo v času, ko ni pouka v osnovni šoli, in sicer po končanem pouku, ob nedeljah in praznikih in za božične počitnice.

— V spomin nadučitelju Fr. Sijancu. (Umrli 10. januarja 1930. pri Sv. Andražu v Slov. goricah). Upokojeni nadučitelj ima šopek rož za klobukom. Šopek vedno cvetočih. On jih je uvedel pri Sv. Andražu. Rože ima prerad. Pa jih nima zato danes za klobukom. Danes praznuje obletnico, ko je prebil v ječi dva meseca. »Hudodelstvo« je zakrivil! Čital je knjigo, v kateri je bilo tiskano, da sta slovenski in srbski jezik sorodna. Ta stavek je rdeče podčrtal. — Človek ima vedno prijatelje. Pa ne vedno dobre. Takemu prijatelju je posodil stari nadučitelj knjigo. Glej podčrtano »hudodelstvo«! Še hvaležen je moral biti oficirju s pod oči nasršeni brki, ki je robantil nad njim in ga obsodil samo za dva meseca v mrzlo, vlažno ječo. Da, noge so mu od tedaj vedno huje zatekale. — Eh, kaj za to! Šopek naj bo danes za klobukom. Šopek vedno cvetočih. — Dan je svetel, poln topllega solnca. Škorec poje pesem v zelenju hruškinega vrha. — Nadučitelj vzame palco; gre na izprehod v Gaberje, na pokopališče. — Iz lin »voni polne. Šolarji vrve iz šole. Pozdravljajo, se ozirajo. »Gospod nadučitelj imajo puščice, si šepetajo. Nadučitelj je srečen: obšel ga je val mladosti. Srečen je kakor je srečen star vojak, ko gre mimo njega »kompanja« vojakov; brke si zaviše, brska po mladih spominih. Stiriidesetero leto je poučeval. Spomin mu čara pred oči legije otrok, ki jim je sejal znanje. Ljubezen do rodne grude v dušo in srce. Srečen je danes stari veteran, čeprav oči slabo vidjo, čeprav so noge spotkljive, težke. — Na vrhu je in pogled plava po sinji jasnini po zeleni, kot miza ravni pesniški dolini valov po valovih goric kjer pojo kopači pesem, še dalje dalje... Oko mu zamigla. Briše očala. Da, slabe so oči. — Sredi grobov stoji. Nasmehne se v živo brado. Ni žalosten nasmeh. Čemu? Srečen je! Od vseh belih cerkvj, preko vseh goric zvoni. Z njimi zvoni srce. Zopet si briše očala. Da, da slabe so oči. — Eh, kaj za to! Šopek je danes za klobukom. Šopek vedno cvetočih. — Na njegovem grobu rasto rože. So kakor simbol njegovega dela, njegove ljubezni: vedno cvetoče.

J. Jordan.

— Likvidacija potrdil, ki so bila izdana na podlagi čl. 10. zakona o vojni škodi in likvidaciji 20% kronskih priznanic. Finančna direkcija objavlja uradno: S 15. januarjem 1930. je stopil v veljavo zakon o odvzemu iz prometa in o uporabi potrdil, ki so bila izdana na podlagi čl. 10. zakona o vojni škodi in 20% kronskih priznanicah. Po tem zakonu bodo sprejemale davčne uprave za odplačevanje davčnih zaostankov na neposrednih davkih

in državnih pribitkih do konca leta 1928. Navedena potrdila in priznanice namesto gotovine. Na isti način bodo sprejemala potrdila odnosno priznanice tudi ona občinska oblastva, ki jim je bilo z rešenjem ministrstva financ poverjeno vknjiževanje in izterjevanje neposrednih davkov. Potrdila in priznanice se bodo sprejemale samo one, ki so bile svojčas izdane. Ne sprejemajo se »potrdila o neizdanim bonu za reparacije«, ki so bila izdana na osnovi čl. 11. zakona o vojni škodi, pač pa se sprejemajo ona potrdila, ki so bila izdana na osnovi čl. 10. zakona o vojni škodi. Ravno tako se ne sprejemajo za odplačilo dolga, niti se ne priznavajo one kronske priznanice, izdane na teritoriju, ki se danes nahaja izven mej kraljevine. Za poravnavo svojih davčnih zaostankov se s temi potrdili in priznanicami lahko ukoriščajo ne samo osebe, na katere se glase, marveč vsak drug davčni dolžnik, ki jih poseduje. Neizkoriščeni ostanki vsote označeni na potrdilu ali na priznanici, ki presega osebni dolg enega prisnosa, odnosno skupni dolg več prisnoscev omenjenih potrdil in priznanic, se ne bo na noben način več upošteval. Navedenih potrdil in priznanic se ne morejo v nobenem primeru posluževati prisnosci za poravnavo davka, ki je bil odmerjen za leto 1929. ali kasneje. Na vsakem potrdilu, odnosno priznanici se bo pred davčnim, odnosno občinskim oblastvom, ki jih sprejema, vpisala ona oseba, ki se bo z njimi ukoriščala, in sicer lastnoročno, odnosno v primeru nepismenosti uradnik pred prisnoscem in pred dvema pričama in to s svojim imenom, z mestom prebivanja in višino vsote, ki je bila plačana v svrhu poravnave davčnega dolga davkoplačevalca. Na ta način je moči urediti stare davčne zaostanke samo v roku šestdesetih dni, t. j. do vstetega dne 17. marca 1930. Po tem roku se ne bodo ta potrdila in te priznanice v to svrhu več sprejemale in tudi se po tem roku država ne bo smatrala za zavezano, plačati zanje komurkoli ali karkoli. Občinstvo, ki nima davčnih zaostankov do konca leta 1928. se opozarja, da v tem roku proda potrdila, odnosno priznanice in da jih lahko svobodno odstopi osebam, ki imajo davčni dolg, a niso v posesti takih potrdil, odnosno priznanic. — Za finančnega direktorja po-mochnik Bajčić.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

„Naš rod.“

—nr. Ponatis 1. številke je bil te dni dostopljiv in smo razposlali vsem naknadnim naročnikom, ki so pravočasno vplačali naročnino, kakor tudi vsem onim šolam, ki so nam poslale opravičene reklamacije.

—nr. Druga številka je zšla danes. Razposlali smo jo samo šolam, ki so poleg naročila poslale tudi vplačilo. In samo take šole smo upoštevali v današnji statistični preglednici. Odtod padece nekaterih šol v poednih srezih, ker velja pri nas naročilo brez vplačila, kakor da ga ni. Na to smo že opetovano opozorili, toda ponekod še zmerom brez uspeha.

—nr. Vezani letniki za šolske knjižnice se naročajo lahko tudi proti skupnemu vplačilu za list, vezavo in poštnino šole ob koncu leta. Ta naročila naj bodo po možnosti opremljena s štampiljko krajevnega šolskega odbora odnosno šolskega upravitelja in so v vsakem slučaju obvezna za tistega, ki jih podpisuje.

—nr. Reklamacije. To pot smo razposlali list v manjših paketih (največ po 40 izvodov). Z reklamacijami paketov počakajte vsaj teden dni, ker morda obteče kje na poti, kakor se je to zgodilo v največ slučajih pri 1. številki. Kdor reklamirane izvode naknadno prejme, naj nam to javi po dopisnici, da nam ne povzroči nepotrebnih stroškov. Prav tako prosimo vse poverjenike, ki prejmejo pomotoma kak izvod preveč, da nam ga vrnejo, odnosno, da nam vpošljejo vplačilo za take izvode pri prihodnjem naročilu, ako jih prodajo ter to označijo na dopisnici.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz prejemkov za november in december 1929. Clarinara: Gornjegrajsko učiteljsko društvo 760 Din; Šoštanj, učiteljsko društvo 400 Din; Konjice, učiteljsko društvo 600 Din; Maribor, II. deška osnovna šola 140 Din. — Darila: Maribor, tov. Hren, Kožuh, Vranc, namestu venca na grob umrlega tov. ravnatelja Franca Vrečka v Slovenjgradcu 100 Din; Gomilsko, Ivan Zotter, šolski upravn. v pok. 50 Din s pripombo: »Dopisujem ta znesek v smislu poziva v »Učit. Tovarišu« v zadevi počestčenja spomina našega vzornega stanovskega tovariša Frana Vrečka v Slovenjgradu. Hkrati želim tej res pomenljivi akciji najboljši uspeh. (Op. blagajnika: Zal, da na ta poziv ni bilo drugega odmevala). — Tezno, upokojeno učiteljsvo 50 Din. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj namestu venca na grob 7. nov. 1929. umrl: tovarišiči Milki Rajšp 100 Din. Maribor, tvrdka K. Roglič 200 Din in tvrdka Franjo Majer 100 Din. Vsem darovalcem prav iskrena zahvala! — Gospodarska podjetja: Oder 18 Din, Prekmurske pravljice 2235 Din, grb 570 Din, Almanah 2963 Din in zemljevidi 25.845 Din. — V Mariboru, 21. jan. 1930. — M. Kožuh, blagajnik.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

—pev. Tečaj pevskega zbora učiteljstva UJU se vrši ob sklepu semestra 1., 2. in 3. februarja (namesto 25. do 27. januarja) v prostorih »Glasbene Matic« v Ljubljani. Pričetek 1. februarja ob 9. uri. Prosim, da se člani zbora zanesljivo udeležijo tečaja. — Odbor.

NOTE

za vse instrumente in petje s posebnim popustom za p. n. učiteljstvo in po želji na obroke nudi v največji izbiri le

MATIČNA KNJIGARNA - LJUBLJANA
POŠTNI PREDAL 195.

Pravila o gradjenju škola i nameštaju školskom.

ODELJAK PRVI.

Izbior mesta.

Čl. 1. Školska zgrada mora biti u sredini školske opštine.

Zemljište za školu mora biti dovoljno prostrano, suho (ocedito), sa svih strana vazduhu i svetlosti pristupno.

A ne može biti škola na zemljištu vlažnom, podvodnom i na prostoru uzanom. Isto tako ne dopušta se, da bude školska zgrada blizu bare, bunjišta, mehane, groblja, trgova i radionica koje bi smetale školskom radu.

U gradovima biraju se za školske zgrade ulice, u kojima je tišina. Školska zgrada mora od ulice biti udaljena najmanje sedam metara. Na prostoru između zgrade i ulice treba da je gradina.

Čl. 2. Pored prostora za školsku zgradu i dvorište svaka škola po selima mora imati najmanje pola hektara zemlje za školsku gradinu.

Ako blizu škole nema dobre pijaće vode, onda će se svaka škola snabdeti studentem u svome dvorištu ili gradini; no isti mora biti daleko od nužnika i više ovoga ograden i pokriven.

Čl. 3. Mesta za školu bira odbor sastavljen od jednog policiskog činovnika, okružnog ili sreskog lekara, okružnog inženjera, školskog nadzornika, jednog učitelja, predseknika opštine i dva odbornika.

Odbor će napismeno izjaviti, da izabrano mesto odgovara odredbama ovih pravila. Inženjer će izabrano mesto brižljivo sondirati i opisati podrobno sve, što je potrebno radi projektovanja i proračunavanja.

U slučaju nesaglasnosti rešava po pribranim podacima ministar prosvete i crkvenih poslova gde će se škola zidati.

ODELJAK DRUGI.

Zidanje i raspored.

Čl. 4. Školska zgrada treba da je od tverda gradiva. No u siromašnim opštinama mogu se graditi školske zgrade po uobičajenom mesnom načinu (§ 43. zakona o podizanju javnih građevina).

Čl. 5. Učionice treba da su okrenute jugoistoku ili severozapadu. A dopušteno je da budu okrenute i na drugu stranu sveta, samo ne jugozapadu.

Čl. 6. Zidovi između učionica moraju biti tako debeli (najmanje jednu opeku), da se zvuk u drugoj učionici ne čuje. Sa istog uzroka — ako je zgrada od više katova — moraju imati i tavanice potrebnu debljinu i biti ispunjene peskom ili drugim gradivom, koje rdavo pronosi zvuk.

Pod mora biti najmanje 0.5 metara nad ravninom zemljišta.

Čl. 7. Ulazak u učionicu ne sme biti odmah spolja, nego iz hodnika.

Hodnici ne treba da su uži od 2.25, ni širi od 3 metra; moraju biti pokriveni, dobro osvetljeni i za provetranje udešeni.

S toga oni treba da imaju jednostroke prozore, kao kuhinje, čileri i nužnički lokali.

Stepenice ne smeju biti uže od 1.5 metra, ni prave, ni zavijasto uvijene, već na dva do tri kolena prelomljene i moraju imati odmorista.

Stepenice na slobodnoj ivici moraju imati ogradu. Ta ograda mora biti visoka 1.10 metra i česta, ako nije zidana, kada može biti i niža zbog debljine zida, i na njoj u rastojanju od 0.5 metra pritvrđena puca, da deca ne bi ogradu upotreblila za puzanje.

Svaki stepen — stupanj — da ima ivicu oštro zarubljenu, a ne okruglakom zaokrugljenu. Visina stepena treba da je prema uzrastu dece 13 do 16 santimetara, a širina udešava se prema visini, po usvojenim obrascima za izračunavanje mera stupnjeva:

$$k = \frac{s}{2} + 26, \quad s = k - 26 \quad \text{i} \quad v = \frac{k - s}{2}, \quad \text{u koji}$$

ma znače: k = prosečna veličina koraka, s = širina stupnja (stopala), v = visina stupnja, sve u santimetrima.

Veličina koraka = k i visina stupnja = v uzima se prosečno.

1. za decu osn. škola: k = 54, v = 13—14

2. za decu sred. škola: k = 58, v = 14—15

3. za dake velikih škola i ljude u opšte,

k = 62, v = 15—16.

Tako, na primer, kod stepenica za ljude i dake velikih škola, kad je visina 15 sm. onda širina treba da bude 32 sm. a kad je visina 16 sm., širina mora biti 30 sm.; za srednje škole, kad se uzme

v = 14 sm. širina je 30 sm.

v = 14½ sm. širina je 29 sm.

v = 15 sm. širina je 28 sm.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 14/II.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

En gros.

En detail.

* Po informacijah, ki smo jih prejeli, pridejo tu v poštev v prvi vrsti večrazrednice (vzporednice ne štejejo), torej upravitelji višje razredne šole; ako so dale enakorazredne, se upošteva starostna doba upraviteljev, ki pridejo v poštev. — Op. uredn.